

International arbitration confidentiality of intellectual properties disputes emphasis on wipo arbitration rules and awards

Bahram Taghipour¹ Alireza Salehifar² Hossein Haghighi^{3*}

1. Department of Private Law, Faculty of law and Political Sciences, University of Kharazmi, Tehran, Iran. Email: taghipour.bahram@yahoo.fr

2. Department of Private Law, faculty of law and Political Sciences, University of Kharazmi, Tehran, Iran. Email: salehyfarr@gmail.com

3. Corresponding Author, Department of Private Law, Faculty of law and Political Sciences, University of Kharazmi, Tehran, Iran. Email: haghighihossienphd@gmail.com

ARTICLE INFO

Article type:
Research Article

Article History:
Received September 29, 2024
Revised February 20, 2025
Accepted February 23, 2025
Published online 18 March 2025

Keywords:
Confidentiality,
Intellectual property,
International arbitration,
Obligation,
Wipo.

ABSTRACT

The confidentiality is key to the successful international commercial arbitration and one of major reasons resorting to arbitration from litigation. Conversely common perspective, at least in intellectual property (IP) disputes, confidentiality cannot be assumed in them. Because it hadn't value similar for parties. In this article, first be analyzed legal basis of confidentiality and then it's source. One of those is, resorting to WIPO arbitration rules by parties' agreement. With regarding to the nature of IP disputes a question arises that the perspective of WIPO provision in relation to confidentiality how. and which measures for protection of confidential information takes. The analysis provision and awards be rendered by WIPO center shall indicate that the duty of confidentiality imposed not only on parties and arbitral tribunal but also other practitioners. such comprehensive obligation didn't observe in other institutional and national arbitration provision. granting of protective orders before or among proceeding too. The aim of the present study is to considering the confidentiality of arbitration in international IP disputes with regarding to international arbitration rules especially provision and awards rendered by WIPO as well as being existence realities in order to determine that confidentiality can't be assumed in all of international commercial arbitration.

Cite this article: Taghipour, B.; Salehifar, A. & Haghighi, H. (2024-2025). International arbitration confidentiality of intellectual properties disputes emphasis on wipo arbitration rules and awards. *Private Law*. 21 (2), 297-308. <http://doi.org/10.22059/jolt.2025.379849.1007319>

© The Author(s). **Publisher:** University of Tehran Press.
DOI: <http://doi.org/10.22059/jolt.2025.379849.1007319>

محرماتگی داورى بين‌المللى دعاوى مالکیت‌هاى فکرى با تأکید بر آرا و مقررات داورى وایپو

بهرام تقى‌پور^۱، على‌رضا صالحى‌فر^۲، حسين حقيقى^{۳*}

۱. گروه حقوق خصوصى، دانشکده حقوق و علوم سياسى، دانشگاه خوارزمى، تهران، ايران. رایانامه: taghipour.bahram@yahoo.fr

۲. گروه حقوق خصوصى، دانشکده حقوق و علوم سياسى، دانشگاه خوارزمى، تهران، ايران. رایانامه: salehyfarr@gmail.com

۳. نویسنده مسئول، گروه حقوق خصوصى، دانشکده حقوق و علوم سياسى، دانشگاه خوارزمى، تهران، ايران. رایانامه: haghighihossienphd@gmail.com

اطلاعات مقاله

چکیده

نوع مقاله:

پژوهشى

تاریخ‌های مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۰۸

تاریخ بازنگرى: ۱۴۰۳/۱۲/۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۰۵

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۱۲/۲۸

کلیدواژه:

تعهد،
داورى بين‌المللى،
مالکیت فکرى،
محرماتگی،
وایپو.

محرماتگی کلید موفقیت داورى تجارى بين‌المللى و يکى از دلایل اساسى در توسل به داورى نسبت به دادخواهى در دادگاه است. اما در دعاوى مالکیت‌هاى فکرى، محرماتگی ارزش یکسانى برای طرفین دعاوى ندارد. در این مقاله پس از تبیین ماهیت و مبنای حقوقى محرماتگی، منابع آن بررسى مى‌شود. يکى از آن منابع توافق طرفین در رجوع به مقررات وایپو برای حل‌وفصل دعواست. با توجه به طبیعت خاص این دعاوى، سؤال این است که آیا داورى این دعاوى محرمانه است؟ رویکرد مقررات وایپو در این ارتباط چگونه است؟ تحلیل مقررات و آرای صادره از مرکز وایپو نشان مى‌دهد تعهد محرماتگی را نه تنها به طرفین و دیوان داورى بلکه به سایر دست‌اندرکاران داورى از جمله شاهدین و کارشناسان تحمیل مى‌کند که مشابه آن در سایر مقررات داورى دیده نمى‌شود. در ضمن صدور قرارهاى احتیاطی قبل و حین دادرسی و اعمال مکانیسم مشاور محرماتگی مى‌تواند تضمین‌کننده هر چه بیشتر محرماتگی این دعاوى باشد. در این مقاله محرماتگی دعاوى یادشده با توجه به مقررات و آرای وایپو و همچنین سایر مقررات بين‌المللى با لحاظ واقعیات موجود بررسى مى‌شود تا مشخص شود داورى این‌گونه دعاوى همواره محرمانه نیست.

استناد: تقى‌پور، بهرام؛ صالحى‌فر، على‌رضا و حقيقى، حسين (۱۴۰۳). محرماتگی داورى بين‌المللى دعاوى مالکیت‌هاى فکرى با تأکید بر آرا و مقررات داورى وایپو. حقوق خصوصى، ۲۱ (۲) ۲۹۷-۳۰۸.

<http://doi.org/10.22059/jolt.2025.379849.1007319>

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران.

© نویسندگان.

DOI: <http://doi.org/10.22059/jolt.2025.378119.1007304>

مقدمه

حقوق مالکیت فکری اصولاً بر دانش، نوآوری، و خلاقیت متکی هستند. اما با پیشرفت رایانه و اینترنت، به راحتی نمی‌توان از محصول یک عمر تلاش فکری دیگران حفاظت کرد. پیشینه این امر به اواخر قرن نوزدهم برمی‌گردد که صاحبان این حقوق از ترس سرقت ایده‌هایشان نمایشگاه بین‌المللی وین را تحریم کردند (Yu, 2018: 2). طبیعت خاص این حقوق، از جمله غیر قابل استیلا و بین‌المللی بودن و سرعت انتقال، حمایت سرزمینی از این حقوق را ناکافی می‌دانست، که می‌تواند منجر به ایجاد یک رقابت غیر منصفانه در بازار شود. هرچند این حقوق، برخلاف سایر تعهدات قراردادی، علیه همه اشخاص قابل استناد است، بیشتر آن‌ها مثل اختراعات و آثار هنری ماهیت بین‌المللی دارند؛ یعنی ایجاد آن در کشوری و بهره‌برداری یا کپی غیر قانونی از آن می‌تواند در کشور دیگری ایجاد شود و چون در دنیای امروز برای خیلی از شرکت‌های بزرگ مهم‌ترین دارایی ایشان تلقی می‌شود درگیر شدن در دادگاه‌ها و قوانین دولتی که اغلب دستوری و در بیشتر موارد فاقد تعهد محرماتگی یا حتی غیر علنی بودن دادرسی هستند می‌تواند خطر افشای اطلاعات محرمانه، که اساس این حقوق هستند، را در پی داشته باشد. چه اینکه با اولین افشا حق مورد نظر وارد قلمرو عمومی می‌شود و مالکیت دارنده بر آن از بین می‌رود. همین دلایل بود که طرفین دعاوی یک شرکت امریکایی و یک مخترع آسیایی، از ترس درز اطلاعات به خارج از جریان دادرسی، داورى در وایپو را به دادخواهی در چندین کشور ترجیح دادند (Cook & Garcia, 2020: 30). داورى به علت ماهیت قراردادی و با این فرض که محرمانه هم باشد به اهداف فوق کمک شایانی می‌کند. سؤال اصلی این است که آیا داورى این دعاوى محرمانه است. در حقوق داخلی پاسخ این سؤال مثبت است (درویشی هویدا، ۱۳۹۳: ۵). اما به نظر می‌رسد با توجه به اختلاف رویکردها در قوانین ملی و مقررات سازمان‌های داورى و با توجه به اصل عدم نمی‌توان پذیرفت که داورى همواره حاوی تعهد محرماتگی است (Trackman, 2002: 2).

از طرف دیگر، افزایش دعاوى مرتبط با این حقوق، حل و فصل سریع در محیطی محرمانه که بتواند منافع دارنده حق را تأمین کند، همچنین نبود تحقیقی در این ارتباط، به خصوص با لحاظ مقررات و آرای مرکز داورى سازمان جهانی مالکیت فکری (وایپو) که اتفاقاً با هدف ارتقا و حمایت از این حقوق ایجاد شده است ضرورت تحقیق را فراهم آورده است. در این مقاله با روش توصیفی و تحلیلی و پس از بیان مقدمه، ماهیت و مبنای محرماتگی و در ادامه منابع و قلمرو محرماتگی و اقدامات حفاظتی مرتبط با آن در این مقررات بررسی می‌شود.

ماهیت و مبنای حقوقی محرماتگی

داورى مکانیسم خصوصی حل و فصل دعا را ایجاد می‌کند. این ویژگی داورى نتیجه تصمیم طرفین برای حل و فصل دعاویشان به دور از نظارت عموم است (شیروی، ۱۳۹۸: ۱۰) و محرماتگی می‌تواند کلید موفقیت این شیوه حل اختلاف باشد. محرماتگی به عنوان یک مفهوم، که مستقیم بر داورى حاکم است، به تازگی در رویه و حقوق تجاری بین‌المللی توجهات را به خود جلب کرده است. به رغم اهمیت محرماتگی در داورى‌های دعاوى مالکیت فکری، مفهوم آن در قوانین ملی و قواعد سازمان‌های داورى به صراحت بیان نشده است (Trackman, 2002: 2). در برخی از اسناد بین‌المللی مثل قانون نمونه آنسیترال^۱ فقط انواع مختلف اطلاعاتی که ممکن است محرمانه تلقی شود بیان شده است. مقررات داورى وایپو نیز بدون ارائه تعریفی جامع از محرماتگی در ماده ۵۲ فقط معیارهایی ارائه داده است که مطابق آن اطلاعات می‌تواند محرمانه قلمداد شود که دلیل آن می‌تواند پیچیدگی این مفهوم، تعیین قلمرو محرماتگی مورد انتظار دارندگان این حقوق، و ناهماهنگی در قوانین و رویه قضایی کشورها باشد. دامنه استثنائات و افشاهای در قوانین و مقررات سازمان‌های داورى نیز باعث شک در وجود چنین تعهدی شده است. مثلاً زمانی که یکی از طرفین قصد اجرای رأی داورى در محاکم دادگستری را داشته باشد، وجود و محتوای داورى تا حدودی افشا می‌شود. اما در صورت وجود چنین تعهدی ابتدا باید مبنای آن مشخص شود؛ بدین معنی که سرچشمه مشروعیت آن مثل هر تعهد حقوقی دیگر چه امری می‌تواند باشد.

۱. ماده ۳۲ مقرر می‌کند: «اطلاعات یا مطالبی که باید محرمانه تلقی شود: بخش‌هایی از ادله، ادعاهای شفاهی یا کتبی، هویت داورها و محتوای حکم...».

اولین استدلال مطرح شده این است که محرمانگی یک اصل ذاتی داوری بین‌المللی است که ریشه در خصوصی بودن جلسات داوری دارد؛ یعنی جلسات استماع داوری باید به شکل خصوصی و به دور از نظارت عمومی برگزار شود. در واقع وقتی اشخاص ثالث به طور خودکار از پروسه داوری مستثنا می‌شوند به این معنی است که طرفین دعوا نباید اجازه انتشار اطلاعات تحصیل شده در جریان داوری به خارج از آن را داشته باشند و این امر همان معنای محرمانگی است. در واقع هدف خصوصی بودن حفظ دعوا از دسترس اشخاص ثالث است و اگر طرفین با وجود چنین اصلی در انتشار اطلاعات به خارج از داوری آزاد باشند، اصل خصوصی بودن بی‌معنا می‌شود (Lovinfosse, 2015: 14).

این رویکرد در رویه قضایی انگلستان در دعوی شرکت کشتیرانی آکسفورد علیه یک شرکت ژاپنی (که در بخش‌های بعدی به آن می‌پردازیم) هم در حقوق داخلی وجود دارد (اسدی‌نژاد و مهدوی‌فر، ۱۳۹۱: ۱۰).

البته، در دعوی مالکیت فکری، محرمانگی ممکن است برای طرفین دعوا ارزش متفاوتی داشته باشد؛ مثلاً در دعوی نقض حق اختراع که طرفین آن در دو کشور مختلف هستند خواننده با فرایندی که از محصول نهایی قابل تشخیص نیست مبادرت به تولید محصولی می‌کند که ناقض حق دارنده آن است. در این مورد و با توجه به کنوانسیون نیویورک داوری برای حل اختلاف مناسب‌تر است. خواننده با آگاهی از این امر درصدد است که در جریان دادرسی از فرایند واقعی تولید محصول، که خواهان باید برای اثبات ادعای خود آن را افشا کند، آگاهی یابد (Cook & Garcia, 2020: 144). بنابراین حداقل در این دعوی نمی‌توان استدلال فوق را قبول کرد.

مبنای دیگر این تعهد می‌تواند اصل حسن‌نیت باشد. در واقع افشای عمدی اطلاعات داوری به خارج از آن و به قصد ورود ضرر به طرف دعوا خلاف حسن‌نیت است (smit, 2000: 574). این مینا به قدری وسیع است که می‌تواند همه پروسه داوری را پوشش دهد. این توجیه در رویه قضایی برخی کشورها دیده می‌شود. مثلاً دادگاه استیناف سوئد در دعوی A.I. Trade Finance علیه بانک تجارت خارجی بلغارستان مقرر کرد که افشای اطلاعات داوری می‌تواند خلاف حسن‌نیت و در نتیجه نقض تعهد محرمانگی تلقی شود.

در عمل اگر افشای اطلاعات به قصد ورود خسارت به دیگری نباشد و اتفاقاً برای احقاق حق و مثلاً به منظور اجرای رأی داوری باشد، نمی‌توان گفت تعهد محرمانگی نقض یا خلاف حسن‌نیت عمل شده است.

شاید مناسب‌ترین توجیه برای محرمانگی، علاوه بر قصد مشترک طرفین داوری، ویژگی خاص حقوق مالکیت فکری - از جمله قابلیت انتقال سریع، غیر ملموس بودن، استواری بیشتر این حقوق برای اطلاعات و دانش - است که باعث می‌شود با اولین افشا حتی در جلسه دادرسی حق مورد نظر از مالکیت دارنده خارج و وارد قلمرو عمومی شود. در واقع طرفین داوری با ارجاع اختلاف خود به داوری دعوی خود را از محاکم دولتی خارج می‌کنند که خود می‌رساند آن‌ها تمایل دارند دعوی‌شان به شکل خصوصی و محرمانه رسیدگی شود تا بدین صورت بتوانند از اطلاعات حساس و تکنیکی خود حتی در مقابل طرف دعوا و شهود و کارشناسان حفاظت کنند. بنابراین از نظر این نویسندگان تعهد محرمانگی فقط زمانی بر طرفین تحمیل می‌شود که به‌صراحت در این مورد توافق کرده باشند و توافق طرفین منبع این تعهد است (Lovinfosse, 2015: 15). همین رویکرد در حقوق کشورهای مثل استرالیا دیده می‌شود. مثلاً رویه قضایی استرالیا در دعوی معروف Ezzo مقرر کرد اگر طرفین داوری نگران افشای اطلاعات محرمانه خود به خارج از جریان داوری هستند، باید نسبت به انعقاد موافقت‌نامه محرمانگی مناسب اقدام کنند.

اصل خصوصی بودن جلسات داوری و تعهد محرمانگی

در بحث قبلی مشخص شد جدا از اختلافاتی که در این حوزه وجود دارد، حداقل در جایی که طرفین مثلاً در شرط داوری ضمن قراردادهای اعطای مجوز یا حتی قرارداد مستقل بر محرمانگی توافق کنند، داوری این دعوی محرمانه تلقی می‌شود. محرمانگی را می‌توان چنین تعریف کرد: «تعهدی است که طرفین و دست‌اندرکاران داوری را مکلف می‌کند هر آنچه در جریان دادرسی اتفاق می‌افتد به دیگران افشا نکنند.» (Collins, 1995: 327).

محرماتگی واجد دو جنبه موضوعی^۱ و شخصی^۲ است. از نظر موضوعی، محرماتگی شامل وجود خود دعوا، ادله ارائه شده در جریان دادرسی، لوایح و اسنادی که برای داوری فراهم شده، قرارها، و آرای دیوان داوری است و از نظر شخصی افراد دخیل در داوری مثل طرفین دعوا و داورها (Lovinfosse, 2015: 35) را در بر می‌گیرد. اما اصل خصوصی بودن جلسات رسیدگی^۳ که با ماهیت قراردادی بودن داوری همخوانی دارد به این معناست که فقط طرفین و افراد دخیل در داوری حق حضور در جلسات را دارند و ثالث از این حق محروم است. به طور خلاصه، مطابق این اصل دادرسی باید غیر علنی باشد. در نتیجه، ثالث نمی‌تواند با ارائه لایحه یا دادخواست در جلسات داوری شرکت کند؛ هرچند با یکی از طرفین دعاوی مرتبطی هم داشته باشد. متعاقباً، دیوان داوری هم نمی‌تواند دعاوی ایشان با یکی از طرفین را با دعاوی مطروحه تجمیع و توأماً رسیدگی کند. این موضوع برای اولین بار در انگلستان در دعاوی شرکت کشتیرانی Axford علیه Eastern Saga در سال ۱۹۸۴ مورد توجه قرار گرفت.

تفکیک بین دو مفهوم در داوری دعاوی مورد بحث اهمیت دارد. چون در این دعاوی علاوه بر غیر علنی بودن جلسات رسیدگی نیازمند تعهدی مبنی بر عدم افشای اطلاعات محرمانه هستیم. چون به صرف غیر علنی بودن جلسات رسیدگی طرفین را مکلف به چنین تعهدی نمی‌کند و با فقدان چنین تعهدی مزیت داوری بر دادخواهی در دادگاه برای صاحبان این حقوق کم‌رنگ می‌شود و تمایل آن‌ها در ارجاع اختلاف به داوری را کاهش می‌دهد. اهمیت این تفکیک در یکی از آرای وایپو مرتبط با انقضای مجوز دارویی، که یکی از نویسندگان به عنوان داور در آن شرکت داشت، نیز دیده می‌شود. در این دعاوی داورها به طرفین گفتند آیا با حضور شهود و کارشناسان در جلسه رسیدگی همچنان تمایل دارند از دیدگاه داوران در مورد ارزیابی ادله ارائه شده قبل از صدور رأی آگاه شوند (Cook & Garcia, 2020: 30).

البته داوری می‌تواند تضمین‌کننده هر دو مفهوم باشد. از همین روی، برخی از نویسندگان پس از بیان دیدگاه‌های متفاوت در مجموع محرماتگی را ناشی از خصوصی بودن داوری می‌دانند (تقی‌پور، ۱۳۹۲: ۱۶). هرچند خصوصی بودن با محرماتگی ارتباط مستقیم دارد و می‌تواند مقدمه حفظ محرماتگی باشد، همان‌گونه که گفتیم، این دو مفهوم متفاوت از هم هستند. به عبارت دیگر، خصوصی بودن یکی از اصول و تشریفات داوری است که قبل از شروع رسیدگی وجود آن باید توسط مرجع داوری احراز شود؛ مگر طرفین به نحو دیگری توافق کرده باشند. اما محرماتگی تعهدی است فراتر از خصوصی بودن که با اتمام دادرسی نیز همچنان بر طرفین داوری تحمیل می‌شود و تخطی از آن می‌تواند مستوجب مسئولیت باشد.

بنابراین صرف خصوصی بودن به معنای محرماتگی نیست. همان‌گونه که گفتیم محرماتگی تعهدی است که مثل هر تعهد دیگری نیازمند منبع است که در ادامه خواهد آمد.

منابع محرماتگی

هر تعهد حقوقی نیاز به منبع حقوقی دارد (تقی‌پور، ۱۳۹۲: ۳). منابع محرماتگی می‌تواند یکی از موارد ذیل باشد:

۱. وقتی طرفین در این مورد توافق کرده باشند.
۲. توافق طرفین در ارجاع اختلاف به یکی از سازمان‌های داوری که آن سازمان در مقررات خود محرماتگی را پیش‌بینی کرده باشد.
۳. وقتی قانون یکی از کشورها وجود تعهد صریح یا ضمنی محرماتگی را پیش‌بینی کرده باشد و قانون آن کشور توسط طرفین به عنوان قانون داوری^۴ انتخاب شده باشد.

محرماتگی در توافق طرفین

داوری بر اصل حاکمیت اراده و در نتیجه اصل آزادی قراردادهای استوار شده است. بدیهی است طرفین می‌توانند در مورد وجود تعهد محرماتگی توافق کنند (تقی‌پور، ۱۳۹۲: ۳). توافق طرفین مهم‌ترین منبع محرماتگی است. هرچند همان‌طور که گفتیم برخی این تعهد را یک اصل می‌دانند که طرفین نیازی به توافق در مورد آن ندارند و آن را به غیر علنی بودن دادرسی مرتبط می‌دانند

1. ratione materiae
2. ratione personae
3. privacy of hearing
4. lex arbitri

(اسدی نژاد و مهدوی فر، ۱۳۹۱: ۶). اما غیر علنی بودن مربوط به تشریفات رسیدگی است و ربطی به تعهد محرمانگی که حتی با زوال دادرسی منحل نمی‌شود ندارد. برخی نیز آن را به شرطی که محرمانگی از لوازم عرفی تجارت مربوطه باشد داخل در موافقت‌نامه داور می‌دانند؛ هرچند طرفین جاهل به عرف باشند (عنایت، ۱۳۷۸: ۱۱۴). برخی دیگر از نویسندگان همچون رویکرد رویه قضایی انگلستان آن را به صورت شرط ضمنی داخل در موافقت‌نامه داور می‌دانند و منبع محرمانگی را توافق ضمنی طرفین می‌شمارند؛ مگر اینکه طرفین توافق خلافی کرده باشند (تقی‌پور، ۱۳۹۲: ۳). هرچند نظر اخیر در میان سایر نظرها ارجحیت دارد، حداقل برای رفع سرگردانی به‌خصوص در جایی که طرفین نگران افشای اطلاعات محرمانه خود هستند باید در مورد آن توافق کنند. این رویکرد در حقوق استرالیا نیز که بعداً به آن خواهیم پرداخت اتخاذ شده است. در یکی از دعاوی ارجاعی به مرکز واپیو نیز، که مرتبط با نقض علامت تجاری بین یک شرکت امریکایی تولیدکننده نرم‌افزار و یک شرکت آسیایی تولیدکننده سخت‌افزار بود، طرفین در موافقت‌نامه استفاده هم‌زمان از علامت تجاری به‌صراحت شرط داور و واپیو و به‌تبع آن محرمانگی دادرسی را پیش‌بینی کردند.^۱

در مورد نحوه توافق محدودیتی وجود ندارد. محرمانگی می‌تواند مقدم یا پیرو (در جریان رسیدگی) داور باشد یا به صورت شرط ضمن عقد در موافقت‌نامه داور گنجانده شود یا در این مورد موافقت‌نامه مستقلی منعقد شود. در هر یک از این موارد با توجه به اصل لزوم وفای به عهد^۲ طرفین مکلف به حفظ محرمانگی هستند (Trackman, 2002: 4). بیشتر دعاوی ارجاعی به مرکز واپیو ناشی از شروط داور هستند (تقریباً ۶۵٪). ولی موافقت‌نامه‌های مستقل نیز موارد بسیار دارد. مثلاً دو شرکت امریکایی در دعوی نقض حق اختراع مرتبط با تولید و فروش محصولات مشخصی در کشورهای اروپایی و پس از دادخواهی‌های متعدد در کشورهای مختلف سرانجام با موافقت‌نامه مستقل و پذیرش مقررات واپیو به عنوان قانون حاکم بر دادرسی دعوی خود را به مرکز واپیو ارجاع دادند.^۳

با توافق طرفین، سایر افراد دخیل در داور از جمله داورها مکلف‌اند توافق را محترم بشمارند و محرمانگی جریان داور را حفظ کنند. طرفین همچنین در جریان دادرسی می‌توانند با توافق از دیوان داور صدور قرار تأمین درخواست کنند؛ هرچند قبلاً در مورد محرمانگی توافق نکرده باشند. صدور چنین قراری از سوی دیوان داور می‌تواند راهکار مؤثری در جلوگیری از افشای اطلاعات محرمانه تلقی شود. مقررات واپیو نیز در ماده ۵۲ صدور چنین قراری را با توافق طرفین یا به صلاح‌دید دیوان داور پیش‌بینی کرده است. بنابراین اگر قائل به این باشیم که داور همواره محرمانه است پیش‌بینی صدور چنین قرارهایی در این مقررات لغو و بیهوده است.

محرمانگی در قانون حاکم بر دعوا

در فقدان توافق طرفین یا در داورهای سازمانی، فقدان مقررات محرمانگی در قواعد سازمان مربوطه، اینکه داور محرمانه باشد یا نباشد، به قانون حاکم بر آن موضوع بستگی دارد. در بیشتر موارد آن قانون قانون داور محل داور خواهد بود. در مورد قوانین ملی، قوانین داخلی کمی وجود دارد که به طور خاص به محرمانگی داور پرداخته باشند. قوانین داور نیوزیلند، اسکاتلند، و اسپانیا به ترتیب مصوب سال‌های ۲۰۱۰، ۱۹۹۶، و ۲۰۰۳ استثنای قابل توجهی هستند (Trackman, 2002: 7). در کشورهای مثل پادشاهی انگلستان و فرانسه (در بیشتر موارد)، هرچند مقرره‌ای در مورد محرمانگی به چشم نمی‌خورد، دادگاه‌ها وجود تعهد ضمنی محرمانگی، که از خود داور ناشی می‌شود، را شناسایی کرده‌اند (Cook & Garcia, 2020: 147). مثلاً قانون داور ۱۹۹۶ انگلستان مقرره‌ای در مورد محرمانگی ندارد. دادگاه‌های انگلستان محرمانگی را شناسایی می‌کنند، اما فقط به عنوان یک تعهد ضمنی ناشی از خصوصی بودن یا مصونیت از افشا (و نه محرمانگی) که با عمل به قانون به موافقت‌نامه داور اعمال می‌شود^۴ (Trackman, 2002: 9). البته

1. www.wipo.int/amc/en/casesummery.

2. *pacta sunt servanda*

3. www.wipo.int/amc/en/casesummery.

۴. این برداشت توسط دادگاه استیناف انگلستان در سال ۱۹۹۸ در دعوی مشهور شرکت کشتیرانی و حمل‌ونقل «علی» علیه کارخانه کشتی‌سازی «دروگر» اتخاذ شد و در سال‌های بعد باعث ایجاد رویه قضایی در احکامی شد که پس از آن توسط دادگاه‌های انگلستان صادر شد (← *Ali Shipping Corporation v. Shipyard* (Troger [1998] 2 All ER 136, CA)).

استدلال‌های دیگری در توجیه محرماتگی توسط رویه قضایی انگلستان بیان شده است (تقی‌پور، ۱۳۹۲: ۲۰). گفتنی است اولین دعوی که در آن دادگاه‌های این کشور محرماتگی جریان داورى (و نه صرفاً جلسات رسیدگی) را پیش‌بینی کردند دعوی شرکت کشتیرانی آکسفورد علیه همکار ژاپنی خود در سال ۱۹۸۴ بود، که در مباحث قبلی به آن اشاره شد^۱ (Cook & Garcia, 2020: 148). در قوانین کشور فرانسه نیز غیر از ماده ۱۴۶۹ قانون مدنی فرانسه^۲ (که در داورى‌های داخلی قابل استناد است) قوانین این کشور در مورد محرماتگی ساکت‌اند؛ هرچند بیشتر احکام دادگاه‌ها داورى را یک فرایند محرمانه می‌دانند (Paulsson, 2018: 313). مثلاً در سال ۱۹۸۶ دادگاه استیناف پاریس مقرر کرد^۳ که افشای آرای داورى به منظور اعتراض به آن در دادگاه‌های حقوقی (برای ابطال رأی داورى) نقض شرط ضمنی محرماتگی تلقی می‌شود؛ به‌خصوص در جایی که معترض به رأی حسن‌نیت نداشته باشد (Paulsson, 2018: 313).

اما در برخی دعاوى، دادگاه‌های فرانسه در این مورد مرددند. مثلاً در سال ۲۰۰۴ دادگاه استیناف پاریس دعوی خسارات طرف داورى (شرکت فاستر) که مبتنی بر نقض تعهد ضمنی محرماتگی بود را بدون استدلال روشن و به صرف نیود تعهد محرماتگی در قانون داورى بین‌المللی فرانسه رد کرد. به علت شرایط خاص این دعوا و فقدان استدلال روشن از سوی دادگاه به نظر نمی‌رسد این حکم تغییری در رویه قضایی فرانسه ایجاد کرده باشد (Cook & Garcia, 2020: 147).

رویه قضایی کشورهای نظیر ایالات متحده آمریکا و استرالیا وجود تعهد ضمنی محرماتگی را نمی‌پذیرد. مثلاً دیوان عالی استرالیا در سال ۱۹۹۵^۴ همین رویکرد را پذیرفت و مقرر کرد در داورى تجاری بین‌المللی عرف و رویه قضایی و خصوصی بودن دادرسی تعهد محرماتگی را توجیه نمی‌کند و حتی اگر چنین تعهدی وجود داشته باشد مطلق نخواهد بود و می‌تواند در منفعت عمومی خلاصه شود (Trackman, 2002: 9). رویه قضایی کشور آمریکا و سوئد نیز همین رویکرد را اتخاذ کرده‌اند. دیوان عالی نیویورک در کشور آمریکا نیز در سال ۱۹۹۶ در دعوی شرکت Galleon Syndicate علیه شرکت بیمه Pan Atlantic مقرر کرد تحت قواعد تجاری انجمن داورى آمریکا هیچ تعهد محرماتگی که مانع افشای اسناد ایجادشده یا مبادله‌شده در جریان داورى شود وجود ندارد.

در حقوق ایران متأسفانه در قوانین، به‌خصوص قوانین خاص مرتبط با مالکیت‌های فکری، از جمله قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ و قانون ثبت اختراعات طرح‌های صنعتی و علائم تجاری مصوب ۱۳۸۶ و قوانین شکلی مثل قانون آیین دادرسی مدنی مصوب ۱۳۷۹ در داورى داخلی یا حتی قانون داورى تجاری بین‌المللی مصوب ۱۳۷۶، در مورد داورى‌های خارجی هیچ‌گونه نصی در ارتباط با محرماتگی داورى دعاوى مالکیت‌های فکری وجود ندارد. رویه قضایی نیز در این ارتباط ساکت است (تقی‌پور، ۱۳۹۲: ۳). با سکوت قوانین و رویه قضایی، اگر بتوان گفت در حقوق مالکیت‌های فکری محرماتگی طبع و اساس این‌گونه حقوق را تشکیل می‌دهد، محرماتگی نیز به طور ضمنی داخل در قرارداد ارجاع به داورى محسوب می‌شود و داورى این‌گونه دعاوى باید به شکل محرمانه برگزار شود؛ هرچند برخی ورود ثالث در ماده ۲۶ قانون داورى تجاری بین‌المللی را مشکلی برای محرماتگی داورى می‌دانند (جنیدی، ۱۳۷۶: ۱۸۱). باید گفت اگر اصل محرماتگی در حقوق ایران پذیرفته شود، ماده فوق مانعی در این راه نیست. چه اینکه ماده فوق ورود ثالث را مشروط می‌داند نه مطلق.

محرماتگی در قواعد سازمان‌های داورى

در خصوص محرماتگی رویکرد سازمان‌های داورى متفاوت است. مثلاً دیوان داورى بین‌المللی لندن و مقررات وایپو تعهد محرماتگی را بر طرفین دعوا، داورها، و مؤسسه مدیریت‌کننده دعوا تحمیل می‌کنند. برعکس، انجمن داورى آمریکا، دیوان داورى بین‌المللی اتاق تجارت بین‌المللی، و قواعد داورى آنسیترال (هرچند بیشتر در داورى‌های موردی استفاده می‌شود) تعهد محرماتگی

1. Axford Shipping Corporation V. Nippon Yusen Kaisha [1984] 2 Lloyd's Rep. 373.

۲. این ماده مقرر می‌کند: «جلسات شور دیوان داورى محرمانه است».

3. Ai'ta V. Ojeh.paris, Iere ch.Suppl. 18 Fervrier [1986].

4. NAFIMO V. Foster Wheele Trading Company AG.Paris. Iere ch [2004].

5. Ezzo Australia Resources Ltd and Others V. Plowman and Others, (1995) 128 ALR 391, (1995) 183 Commonwealth Law Report 10.

را بر طرفین دعوا تحمیل نمی‌کنند؛ هرچند برخی از آن‌ها تعهدات خاصی را بر داوران یا مؤسسه مدیریت‌کننده دعوا تحمیل می‌کنند (Cook & Garcia, 2020: 229). علت عدم هماهنگی در این مقررات در برخی موارد ریشه تاریخی دارد. مثلاً، دیوان داوری لندن که قدیمی‌ترین مؤسسه داوری است با هدف رفع اختلافات دعاوی دریایی و بین‌تجار ایجاد شده است. قواعد آنستیرال یا قواعد آی‌سی‌سی نیز در همه داوری‌های تجاری می‌توانند اعمال شوند. اما مقررات وایپو با هدف حمایت و ارتقای این حقوق و با لحاظ خصایص این دعاوی ایجاد شده است. چه اینکه در این دعاوی با اولین افشا حتی در جلسه دادرسی حق مورد نظر وارد قلمرو عمومی و مالکیت دارنده نسبت به آن زایل می‌شود. اعمال مکانیسم‌هایی مثل صدور قرارهای احتیاطی و درج مشاور محرمانگی در این مقررات برای حفظ محرمانگی داوری این دعاوی مثال‌هایی از این دست هستند که در قسمت‌های بعد به تفصیل در مورد آن بحث خواهیم کرد.

قلمرو محرمانگی در مقررات داوری وایپو

بیشتر اختلافات ارجاعی به این مرکز داوری وایپو مرتبط با حوزه مالکیت فکری است. اما در مقررات داوری قید تجاری یا بین‌المللی بودن دعوا مطرح نشده است و برای مرکز صلاحیت عام در نظر گرفته است (شیروی، ۱۳۹۸: ۱۲۶). غلبه این‌گونه دعاوی در مرکز وایپو شاید ناشی از این امر باشد که این مقررات به نحوی طراحی شده است که بهترین شیوه برای حل و فصل این‌گونه دعاوی است؛ از آن‌ها می‌توان به توافق در تعیین محل برگزاری دادرسی، نحوه حضور کارشناسان و شهود در دادرسی (که نسبت به دادرسی ثالث محسوب نمی‌شوند)، و نحوه ارائه اطلاعات محرمانه در دادرسی (مواد ۷۳ تا ۷۶) اشاره کرد. با اهداف دوگانه عدم دسترسی اشخاص ثالث به دادرسی و حفاظت از افشای اطلاعات محرمانه در دادرسی‌های دعاوی مالکیت فکری، مقررات داوری سریع و عادی وایپو توجه خاصی به محرمانگی دارد که بر اساس آن تعهدات محرمانگی وسیعی بر طرفین دعوا، داورها، و مرکز وایپو تحمیل می‌کند (Cook & Alejandro, 2020: 229).

در مورد طرفین دعوا، مقررات وایپو به‌صراحت مقرر می‌کند که طرفین باید محرمانگی وجود داوری، ادله ارائه‌شده در دادرسی، و هر رأی صادره از مرکز^۱ را حفظ کنند. در یکی از داوری‌های تحت این مقررات، که در آن یک مخترع چینی علیه یک کارخانه تولید محصولات ورزشی که در امریکا واقع است در ارتباط با نقض موافقت‌نامه اعطای مجوز درخواست داوری به مرکز وایپو داده بود، مقرر شد طرفین حتی پس از پایان دادرسی نمی‌توانند ادله ارائه‌شده مرتبط با حق اختراع و قرارداد مربوط به اعطای مجوز و حتی وجود داوری را به اشخاص حقیقی یا حقوقی دیگر افشا کنند (Wipo publication, 2020: 10).

با در نظر گرفتن اینکه طرفین نمی‌توانند وجود داوری تحت مقررات وایپو را افشا کنند، این مقرر از تعهدی پیروی می‌کند که طرفین باید محرمانگی لوايح، قرارها، و دیگر مطالب ارائه‌شده در داوری را حفظ کنند. البته باید یادآوری کنیم که محرمانگی موارد فوق در جایی است که دادرسی در جریان باشد و با شروع دادرسی همه اطلاعات ارائه‌شده در جلسات رسیدگی به‌خودی‌خود محرمانه تلقی می‌شود. ولی طرفین حتی قبل از شروع دادرسی نیز می‌توانند مطابق ماده ۵۲ از دیوان داوری درخواست حفاظت از اطلاعات محرمانه کنند که در این صورت محرمانگی آن اطلاعات باید به تأیید دیوان برسد و خود را به شکل صدور قرارهای احتیاطی نشان می‌دهد که تفصیل آن در بخش بعدی است. به‌علاوه مطابق ماده ۷۵ داورها و مرکز وایپو محرمانگی وجود داوری و آرای صادره و مستندات و ادله‌ای را حفظ می‌کنند که اطلاعاتی را که جزء حوزه عمومی (مشترکات عمومی) نیست بیان می‌کند. تعهد داوران بر محرمانگی از قرارداد بین طرفین با او و همچنین مقررات مؤسسه داوری ناشی می‌شود. پیرو همین تعهد بر محرمانگی آرای صادره از مرکز وایپو بود که مثلاً در دعاوی مرتبط با اسرار تجاری که تحت مقررات داوری وایپو برگزار شد دیوان ابتدا حکم را فقط به وکلای طرفین جهت بازبینی ابلاغ کرد. دیوان از وکلا درخواست کرد که اطلاعاتی که در حکم

۱. ماده ۷۴(الف) مقرر می‌کند: «هر ادله‌ای که به وسیله یکی از طرفین یا شاهدین در داوری ارائه می‌شود محرمانه تلقی و تا حدودی که چنین ادله‌ای اطلاعاتی که در حوزه عمومی (مشترکات عمومی) نیست را تشریح می‌کند به وسیله طرفی که به علت حضور در دادرسی به آن دسترسی پیدا کرده است مورد استفاده یا به اشخاص ثالث افشا نمی‌شود».

۲. ماده ۷۵ مقرر می‌کند: «رأی داوری از لحاظ طرفین محرمانه تلقی می‌شود و فقط در موارد مقرر در این ماده افشا می‌شود».

محرماتگی تلقی شده‌اند را شناسایی کنند. دیوان حکم را فقط بعد از تأیید وکلا مبنی بر اینکه حکم صادره فاقد اطلاعات محرماتگی است که طرفین صلاحیت دسترسی به آن را ندارند به طرفین دعاوی ابلاغ کرد.^۱

مقررات داوری وایپو تعهد محرماتگی را بر شاهدان، کارشناسان، متخصصان، وکلا، و نمایندگان طرفین دعاوی تحمیل نمی‌کند. اما در مورد شاهدان و کارشناسان مقررات وایپو (برعکس قواعد داوری لندن) حاوی قواعد منحصر به فردی است که مسئولیت کنترل افشاهای غیر مجاز از سوی آن‌ها را بر طرف ارائه‌کننده شاهد و کارشناس قرار می‌دهد. در نتیجه مطابق این مقررات، در مورد افشای ادله یا دیگر مستندات دعاوی، با شاهدان و کارشناسان به عنوان طرفین دعاوی رفتار می‌شود.^۲ بنابراین، کارشناسان و شاهدان صلاحیت دسترسی به ادله و مطالب ارائه‌شده در داوری را خواهند داشت و طرفی که آن‌ها را احضار کرده است متعهد است افشاهای غیر مجاز به خارج از جریان دادرسی از سوی این اشخاص اتفاق نمی‌افتد. در توجیه مقرر ماده ۷۴(ب)، باید گفت در حل و فصل این‌گونه دعاوی به‌خصوص در جایی که اطلاعات فنی و تخصصی مورد بحث است قرار ارجاع امر به کارشناسی امری عادی است که در سایر دعاوی می‌تواند کمتر اتفاق افتد که همین موضوع می‌تواند مبنای وضع این مقرره در مقررات وایپو باشد. با استقرا در مواد فوق به نظر می‌رسد که محرماتگی در مقررات وایپو اصل و افشای اطلاعات استثنا است. گفتنی است مقررات فوق در داوری‌های سریع نیز اعمال می‌شود.

رویه عملی و مقررات وایپو در ارتباط با حفظ اطلاعات محرماتگی دعاوی مالکیت فکری

علاوه بر تعهد محرماتگی که در بحث قبلی به آن اشاره کردیم، مقررات وایپو در مورد حفاظت از اطلاعات محرماتگی دو شیوه را در پیش گرفته است؛ از طرفی به موجب مواد ۷۳ تا ۷۶ داوری و هر ادله‌ای که در جریان دادرسی افشا می‌شود به‌خودی‌خود محرماتگی تلقی می‌شود و از این لحاظ نیازی به تأیید دیوان داوری ندارد و طرفین و اشخاص دخیل در داوری موظف به مراعات محرماتگی آن‌ها هستند و از طرف دیگر حتی در ابتدای دادرسی و در جایی که طرفین نگران افشای اطلاعات محرماتگی خود هستند می‌توانند مطابق بندهای «الف» و «ب» و «پ» ماده ۵۲ از دیوان صدور قراردادهای احتیاطی را درخواست کنند که در این صورت محرماتگی اطلاعات برخلاف شیوه اول باید به تأیید دیوان داوری برسد.

مقرر ماده ۵۲ عموماً مرتبط با محرماتگی داوری یا افشاهای انجام‌شده در جریان داوری نیست. بلکه اقدامات حفاظتی خاصی را مقرر می‌کند که طرفین قرار است در جریان دادرسی افشا کنند. این مقرره به دیوان داوری مجوز صدور قراردادهای احتیاطی را می‌دهد که از نظر این مقررات محرماتگی تلقی می‌شود که می‌تواند شامل محدودیت دسترسی برای اشخاص خاص یا تحریر اسناد (در تمام یا بخشی از سند) باشد (Cook & Alejandro, 2020: 229).

طبق این ماده، برای صدور چنین قراردادی دیوان باید قانع شود که دو شرط اساسی موجود است: اولاً اینکه اطلاعات مورد بحث باید محرماتگی باشد و دوم اینکه فقدان اقدامات حفاظتی باعث ضرر جدی به استنادکننده آن می‌شود. به همین روی مطابق ماده ۵۲ اطلاعاتی محرماتگی است که: ۱. در مالکیت یکی از طرفین دعاوی باشد. این شرط بدیهی است. در عمل نیز معمولاً اطلاعات محرماتگی در مالکیت یکی از طرفین دعواست و چنین شخصی از ممانعت طرف مقابل در دسترسی آزاد به اطلاعات نفع دارد؛ ۲. در دسترس عموم نیست. این شرط یکی از ویژگی‌های ماهوی مالکیت‌های فکری به‌خصوص اسرار تجاری یا دانش فنی است. در فقدان این شرط حق مورد بحث وارد قلمرو عمومی می‌شود و مالکیت مدعی حق را زایل می‌کند؛ ۳. اهمیت تجاری، مالی، یا صنعتی دارد. این شرط هدف حفاظت از اطلاعات را بیان می‌کند که باید ارزش ذاتی داشته باشند که البته متقاضی صدور قرار باید اهمیت اطلاعات مورد بحث را ثابت کند که امری نسبی و به‌تناسب هر دعاوی متفاوت است؛ ۴. مالک اطلاعات آن را محرماتگی تلقی می‌کند، مثلاً وی اقدامات معقولی در جهت حفاظت از آن‌ها به کار می‌برد (Castro & Gadkowski, 2016: 88).

اگر شرایط فوق احراز شود طرفی که قرار است اطلاعاتی را در دادرسی ارائه دهد مثلاً اطلاعات را به کارشناس منصوب دیوان مطابق ماده ۵۵ ارائه دهد باید تقاضای مستدلی به دیوان ارائه کند و کپی آن را بدون افشای ماهیت اطلاعات برای طرف

1. case referred to by E.Min, "resolution of intellectual property Dispute Through Arbitration, 442.

۲. ماده ۷۴(ب) مقرر می‌کند: «شاهد (متخصص یا کارشناس) احضار شده به وسیله یکی از طرفین دعاوی ثالث محسوب نمی‌شود تا حدودی که شاهد به منظور ارائه شهادت به اطلاعات یا دیگر مستندات دعاوی دسترسی خواهد داشت طرفی که چنین شهادتی را احضار کرده است مسئولیت ... خواهد داشت».

مقابل ارسال کند. دیوان تعیین می‌کند که آیا اطلاعات محرمانه هستند و اینکه فقدان اقدامات حفاظتی احتمالاً باعث آسیب جدی به استنادکننده آن می‌شود.

محرمانگی اطلاعات همان‌گونه که گفتیم هم شامل ادله ارائه‌شده هم ادله تولیدشده در داوری است و معیار آسیب جدی نیز بنا به شرایط خاص هر دعوا و منافع تجاری طرف مقابل ارزیابی می‌شود (Castro & Gadkowski, 2016: 89). در این راستا دیوان در قرار صادره تعهداتی که بر طرفین تحمیل می‌شود را تعیین می‌کند و تخطی از آن می‌تواند منجر به نقض تعهد محرمانگی شود.

از این قرار در دادرسی‌های متعدد توسط مرکز وایپو استفاده شده است (جهت آگاهی از صدور این قرار در سایر داوری‌های بین‌المللی ← protective orders in international arbitration, Perkins, 2015: 274-275). یک نمونه آن دعوی بین تولیدکنندگان یک محصول سمعی-بصری مرتبط با نقض موافقت‌نامه تولید مشترک این محصول است. در این دعوا دیوان، به منظور دسترسی محدود به پایگاه آنلاین که حاوی اطلاعاتی بود، که از دید خواهان مرتبط با ارزیابی کیفی محصولات تولیدشده تحت موافقت‌نامه تولید مشترک بود، مبادرت به صدور قرار نمود و دسترسی به این پایگاه ابتدا برای خواننده محدود شد. زیرا وی قصد داشت از آن محصول در تولید یک فیلم استفاده کند. به درخواست خواننده دیوان مبادرت به صدور قرار کرد که دسترسی به سایت را فقط برای کارشناس منصوب دیوان و نمایندگان خواهان مجاز می‌دانست. به‌علاوه این اشخاص نمی‌توانستند این محصول را کپی یا دانلود یا آن را منتشر کنند و قبل از دسترسی باید تعهد محرمانگی را امضا می‌کردند.^۱

در دعوی دیگری که تحت مقررات داوری سریع وایپو برگزار شد و مرتبط با دعوی حق اختراع بین یک مخترع آسیایی و یک تولیدکننده آمریکایی در ارتباط با پرداخت حق‌الامتیاز تحت موافقت‌نامه اعطای مجوز بود، مخترع ادعا کرد که اختراعش نقض شده است. در مرحله اثبات دعوا، تولیدکننده آمریکایی ادعا کرد که این خطر موجود است که مخترع می‌تواند با یکی از رقبای تولیدکننده آمریکایی برای اعطای مجوز وارد مذاکره شود. در پرتو چنین نگرانی‌هایی، داور قرار احتیاطی به منظور منع مخترع از دسترسی به اسنادی که اسرار تجاری تولیدکننده آمریکایی را فاش می‌کرد صادر کرد.^۲

راهکار دیگری جهت حفاظت از اطلاعات محرمانه قبل از شروع دادرسی در بند «د» ماده ۵۲ مقرر شده است و آن تعیین مشاور یا کارشناس محرمانگی است که از آن به عنوان مکانیسم «محرمانگی در محرمانگی» یاد می‌شود (Paulsson, 2018: 35).

فلسفه درج این راهکار در مقررات وایپو شاید برائت ذمه داوران از دعوی آتی نقض تعهد محرمانگی توسط طرفین دعوا باشد. چون مطابق این مقرر در صورتی که دیوان محرمانگی اطلاعات را محرز دانست (تشخیص آن باید با توجه به معیارهایی باشد که پیش‌تر به آن‌ها اشاره کردیم)، بنا به تشخیص خود یا به درخواست طرفین، شخص ثالث مستقلی را تعیین می‌کند که ایشان پس از تأیید محرمانگی موارد درخواستی را از اسناد و مدارک خارج می‌کند و بدون ارائه اصل اسناد به دیوان فقط موارد استخراج‌شده را با حفظ محرمانگی در جلسه دادرسی ارائه می‌دهد. مزیت این راهکار برای حفظ محرمانگی اسناد و مدارک این است که ادله ارائه‌شده در دادرسی هیچ‌گاه به رؤیت دیوان داوری نمی‌رسد تا ایشان را در مظان اتهام نقض تعهد محرمانگی قرار دهد. گفتنی است هر مشاور محرمانگی قبل از قبول سمت باید تعهد محرمانگی مناسب را امضا کند.

نتیجه

از میان مزایایی که داوری بر دادخواهی در دادگاه دارد محرمانگی ویژگی ممتاز است. اما این فرض که داوری تجاری، به‌خصوص در دعوی مالکیت فکری، همواره محرمانه است درست نیست. داوری زمانی محرمانه است که طرفین بر محرمانگی توافق کنند یا قانون ملی یا مقررات سازمان‌های داوری (مثل مقررات وایپو)، که آن‌ها را بر جریان داوری حاکم کرده‌اند، محرمانگی را پیش‌بینی کرده باشد. مقررات وایپو، برعکس سایر مقررات داوری که برای کلیه دعاوی تجاری اعمال می‌شوند، اتفاقاً برای حمایت و ارتقای این حقوق در سطح جهانی ایجاد شده‌اند و با طبیعت خاص این حقوق، که اغلب بر دانش و اسرار متکی هستند،

1. www.Wipo.Summary.caseload.int htm.

2. This case example is cited in WIPO Arbitration and Mediation Center, update on the WIPO Arbitration and Mediation Center's experience in the Resolution of intellectual property Dispute: www.Wipo.Summary.caseload.int htm.

همخوانی دارد. چه اینکه با پیش‌بینی مکانیسم‌هایی از جمله صدور قرارهای احتیاطی و مشاور محرماتگی طرف دعوا و حتی خود دیوان داورى از ماهیت اطلاعات ابرازى آگاه نمی‌شوند. از طرفی پیشرفت در دنیای امروز متکی به علم و دانش است که اهمیت حقوق مالکیت فکری را دوچندان کرده است. بنابراین بجاست قانون‌گذار ایران هم حداقل در بحث ضمانت اجرا و حمایت تقنینی از این حقوق و همگام با مقررات وایپو که به آن پیوسته است در قوانین مرتبط با داورى محرماتگی را پیش‌بینی کند تا حمایت مؤثری از دارندگان این حقوق به عمل آورد. داوران نیز در طول پروسه دادرسی علاوه بر تعهد اخلاقی تکلیف قراردادی بر عدم افشای اطلاعات محرمانه طرفین دعوا دارند و باید این تعهد را حتی پس از پایان دادرسی و صدور رأی محترم شمارند، که البته در صورت نقض آن ضامن جبران خسارت خواهند بود.

منابع

- اسدی نژاد، سید محمد و مهدوی فر، سید مجتبی (۱۳۹۱). محرمانه بودن داوری در تجارت بین‌المللی و مقررات داوری سازمان جهانی مالکیت فکری. پژوهش‌های روابط بین‌المللی، د ۱، ش ۶، ص ۱۳۷-۱۳۰.
- نفرشی، محمدعیسی و اسدی نژاد، سید محمد (۱۳۸۷). ویژگی‌های مقررات داوری سازمان جهانی مالکیت فکری و مقایسه آن با قانون داوری تجاری بین‌المللی. فصلنامه حقوق دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، د ۳۸، ش ۱.
- تقی‌پور، بهرام (۱۳۹۲). محرمانه بودن داوری تجاری بین‌المللی. حقوق خصوصی، د ۱۰، ش ۲، ص ۳۴۷-۳۱۳.
- حبیبی، سعید و شوشتری، زهرا (۱۳۹۸). نظم عمومی و داوری‌پذیری دعوی مالکیت فکری. مجله حقوقی دادگستری، د ۸۴، ش ۱۱۰، ص ۱۴۷-۱۶۵.
- شیروی، عبدالحسین (۱۳۹۸). داوری تجاری بین‌المللی. تهران: سمت، چ ۹.
- رئیس، لیلا (۱۳۸۵). بررسی و ارزیابی شیوه‌های حل‌وفصل اختلافات مربوط به مالکیت معنوی در وایپو و تریپس. نامه حقوقی مفید، ج ۲، ش ۲، ص ۱۲۸-۱۰۷.
- _____ (۱۳۹۴). اصول حقوق مالکیت‌های فکری. تهران: بنیاد حقوقی میزان، چ ۱.
- عنایت، سید حسین (۱۳۷۸). محرمانه یا آشکار بودن داوری تجاری. مجله تحقیقات حقوقی، د ۲، ش ۲۷، ص ۱۴۰.
- نیک‌بخت، حمیدرضا (۱۳۹۸). داوری تجاری بین‌المللی (آیین داوری). تهران: انتشارات مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، چ ۳.
- جنیدی، لیا (۱۳۷۶). داوری تجاری بین‌المللی. تهران: میزان، چ ۱.
- Collins, M. (1995). Privacy and Confidentiality in Arbitration Proceedings. *Arbitration International*, 11, No. 3.
- Cook, T. & Garcia, A. (2020). International Intellectual Property Arbitration. *Arbitration in Context Series*, Vol. 2, Kluwer Law International.
- DE Castro, I. & Gadkowski, A. (2018). Confidentiality and protection of trade secret in intellectual property mediation and arbitration, Queen Mary University of London, P.P 79-90
- Enayat, S. H. (2001). Confidential or disclosure commerce arbitration. *Journal of legal research*, Term 2, No. 27, p 140. (in Persain)
- Habiba, S. & Shoshtari, Z. (2020). Public policy and the arbitrability of intellectual property disputes. *Journal law of justice*, term 84, No 110, p.p 147-165. (in Persain)
- Lovinfosse, Olivia. (2015). Arbitration and confidentiality: illusion or dis illusion. Belgique, master in law, Vol 1.
- Nekbakht, H. (2020). *International commerce arbitration (The procedure of arbitration)*. Tehran: The publication of studies of commerce institution. Vol. 3. (in Persain)
- Paulsson, J. & Rawding, N. (1995). The Trouble with Confidentiality. *Arbitration International*, 11, No. 3.
- Raeesi, L. (2007). The assessment of methods of intellectual property in Wipo and Trips. *Journal law of mofid*, Term 2, No. 2, P.P 107-128 (in Persain)
- (2016). *The essential of intellectual property law*. Tehran: Mizan law foundation, Vol 1. (in Persain)
- Shiravi, A. (2020). *International commerce arbitration*. Tehran: samt publication, Vol 9. (in Persain)
- Smit, H. (2000). Breach of Confidentiality as a Ground for Avoidance of the Arbitration Agreement. *The American Review of Internatinal Arbitration*, 11, No. 4.
- Tafreshi, M.E. & Asadi-nejad, S. M. (2009). The features of wipo arbitration rules and comparison with international commerce arbitration law. *Faculty of law and political science*, Term 38, No. 1. (in Persain)
- Taghipour, B. (2014). The confidentiality of international commerce arbitration. *Private law*, term 10, No. 2, P.P 313-347. (in Persain)
- Trakman, L. (2002). Confidentiality in International Commercial Arbitration. *Arbitration International*, Vol 18, No. 1.
- Wipo Arbitration and Mediation Center, Enacted in 1994, (Wipo publication no 446), Geneva, Switzerland. (Last revised in 2020).
- Yu, Peter, (2018). World Trade, Five disharmonizing trends in international intellectual property. Legal studies reaserch paper, No 3, P 1-30